

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CHRISTO CAPITE|| TOTIVS ECCLESIAE,|| QVINQVE LIBRIS|| explicata.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XV. Soluitur argumentum hæreticorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53845)

*nec cælum dimittens cùm de cælo descendit, nec terram des-
cendens cùm ascendit in cælum.*

Ad hæc testimonia respondet KEMNITIVS lib. de duobus naturis cap. 30. & multa dicit. PRIMO, veteres loqui contra Manichæos, & Eutychnos, qui Christi humanitatem volebant conuersam esse in immensam, & illocalem diuinitatem. SECUNDO, voluisse Patres dicere, Christi humanitatem non esse vbiq̄ue secundum naturales suas proprietates. TERTIO, Patres velle Christi humanitatem secundum visibilem formam non esse vbiq̄ue diffusam, nec localiter, circumscriptiuè, & sensibilibiter nunc esse in terris.

At leuia sunt hæc omnia. Nam quod ad PRIMAM solutionem attinet, verum quidem est Patres loqui contra Eutychnos, sed eos hoc argumento refellunt, quia cum Christus caro non sit vbiq̄ue, sicut diuinitas, necessariò distinctæ naturæ esse debent. qui ergo negant Patrum fundamentum, atque asserunt Christi carnem esse vbiq̄ue, aperte Patribus repugnant, & proinde à Patribus refelluntur.

SECUNDA item solutio nimis est debilis. Nam Patres non disputant de proprietatibus naturalibus carnis, sed simpliciter negant illam esse vbiq̄ue. Immo Augustinus in epistola ad Dardanum ex professo tractat de eo quod conuenit carni non ex se, sed ex vnione cum verbo, & clarissime demonstrat, non esse consequens, vt si verbum est vbiq̄ue, etiam caro illi vnita vbiq̄ue sit.

TERTIA quoque solutio non est solida, tum quia non poterat dubitare, an Christi caro visibiliter vbiq̄ue esset diffusa, tum quia etiam Patres non opponunt carnem visibilem carni inuisibili, sed carnem Deitati, & dicunt Christum secundum Deitatem vbiq̄ue esse, secundum carnem non vbiq̄ue.

CAPVT XV.

Soluitur argumentum hereticorum.

ED iam soluenda sunt argumenta aduersarij quæ partim à Scripturis, partim à testimonijs Patrum, & Scholasticorum depromuntur.

PRIMUM argumentum & præcipuum hæ-

munt ex dextera Dei; nam Christus vt homo exaltatus est ad dexteram Dei Patris Matth. 26. Act. 2. Ephes. 1. Coloss. 3. 1. Petr. 3. Hebr. 1. & alibi. at dextera Dei est vbique. non enim est dextera corporalis, quæ certo in loco statui possit: igitur Christus, vt homo, non est in certo aliquo loco, sed vbique.

RESPONDEO, & dico tria. PRIMO, si esse in dextera Dei accipiatur crasso modo, vt accipit Lutherus in libro, quod verba Domini, *Hoc est corpus meum*, adhuc firma stent, vbi probat Christi carnem esse vbique, quia est in dextera Dei; & non in minimo digito, aut vngue illius dexterae: dico, consequentiam nullam esse. Nam etiam dicuntur esse *animæ iustorum in manu Dei*, Sapient. 3. & sine dubio non sunt in extremo digito, aut vngue illius manus, sed in tota manu. Et pari ratione manus Dei est vbique, & tamen non propterea animæ iustorum sunt vbique, cuius ratio est, quia manus Domini non est vbique per extensionem, quasi partem habeat hîc, & partem ibi, sed tota est hîc, & tota ibi.

SECUNDO dico, per dexteram Dei à multis intelligi beatitudinem æternam, non autem maiestatem, aut potentiam diuinam. Ita explicat Hieronymus in cap. 1. ad Ephes. & Augustinus libro de fide & symbolo cap. 7. & libro de agone Christiano cap. 26. qui non solum Christum vult sedere à dextris Dei, sed etiam omnes electos sessuros à dextris Dei, iuxta illud Ephes. 2. *Consedere nos fecit in caelestibus in Christo*. Et Matth. 25. dicuntur oues futurae à dextris.

Et potest confirmari hæc sententia ex eo quod apud antiquos sedere à dextris erat minus honorificum, quam sedere à sinistris, vt obseruat & probat multis testimoniis Antonius Nebrissensis in explicatione quinquaginta locorum Scripturæ. Vnde etiam in sigillis plumbeis Pontificum, & in multis antiquis picturis Petrus ponitur à sinistris, cum tamē constet Petro semper delatum primum locum fuisse.

Si igitur Christus vt minor & inferior à dextris sedet, non ergo illa sessio debet referri ad maiestatem diuinam, in qua Filius Patri est æqualis, sed ad humanā gloriam & beatitudinem, quæ conuenit Christo, vt minor est Patre. & secundū hanc expositionem argumentum hæreticorum nihil valet.

Nam

Nam esse hoc modo à dextris Dei, non requirit Ubiquitatem, sed solam beatitudinem, quam habere potest etiam qui in minimo angulo mundi tantùm hæreret.

TERTIO dico, probabilius esse per dexteram Dei ad quam Christus sedet, intelligi debere gloriam, potentiam, & maiestatem diuinam, ita vt sensus sit illius articuli, Christus sedet à dextris Patris, id est, pari potentia, & honore, gnat, iudicat & gubernat omnia cum ipso Patre: ita vt dextera sumatur simpliciter pro latere, id est, pro loco æquum, non superiore, vel inferiore: nam in Psalm. 109. Sicut dicitur Filius à dextris Patris, ita dicitur postea Pater à dextris Filij *Dominus à dextris tuis confregit in die ira sua Reges.* Ex quo patet dexteram significare æqualitatem.

Præterea ita exponunt ferè omnes Patres. ATHANASIUS serm. 2. contra Arianos. BASILIUS libro de Spiritu sancto, cap. 6. CYRILLUS Hierosolymitanus catechesi 14. CYRILLUS Alexandrinus lib. 12. thesauri, cap. 7. DAMASCENUS lib. 4. cap. 1. serm. 1. & 2. de Ascensione. DENIQ; CHEYFOSTOMUS, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius in cap. 1. ad Hebr. & primum ad Ephes. AMBROSIVS lib. 2. de fide, cap. 4. & in cap. 1. ad Ephes. & alij.

Deinde idem indicant ipsæ Scripturæ. Nam Matth. 23. Christus attulit locum Psalm. 109. *Dixit Dominus Dominus meo, sede à dextris meis:* ad probandam diuinitatem suam, & cum Patre veram æqualitatem. Et hoc ipsum testimonium Psalmi à Paulo affertur ad probandam Christi diuinitatem, cum ait Hebr. 1. *Sedet ad dexteram maiestatis in excelsis, tanto melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis: quoniam hereditauit: cui enim Angelorum dixit aliquando, sede à dextris meis?*

Nec etiam conuincit contra hanc sententiam illud quod affert Augustinus ex cap. 2. ad Ephes. *Confedere nos fecit, Non enim sensus est, omnes nos esse sessuros ad dexteram Dei in propriis personis, sed in Christo, vt Paulus dicit, Quia enim eiusdem speciei, & naturæ sumus cum illo homine, qui est in dextera Dei, omnes dicimur per illum sedere in dextera Dei. Alioquin enim tota Scriptura tribuit Christo soli, sedere ad dexteram Patris.*

Et secundum hanc expositionem argumentum hæreticorum

eorum aliquid videtur valere. Nam ista sessio ad dexteram Patris, quæ significat potentiam & maiestatem, data est humanitati Christi, ut patet Act. 2. *Dextera igitur Dei exaltatus, &c.* Et Ephes. 1. *Sedere eum fecit ad dexteram suam.* Non enim conuenit Deitati exaltari, & constitui ad dexteram. RUFFINVS etiam in explicatione Symboli dicit id datum humanitati, ut eueheretur ad dexteram Dei, & B. LEO serm. 1. & 2. de Ascensione Christi dicit, ipsam humanitatem euectam esse ad thronum Patris, & ad consortium gloriæ ipsius. THEODORVS quoque in Psal. 109. & in primum caput ad Hebræos dicit, illud; *Sede à dextris meis*, dictum esse humanitati, nam Verbum non egebat Patris iussione ad sedendum.

Quæ cum ita sint, videtur iam negari non posse, quin ipsa humanitas sit prædita maiestate diuina, & proinde sit etiam vbique. RESPONDEO, datam esse humanitati istam sessionem, sed datam non ipsi in se, sed in supposito. Non enim factum est, ut humanitas in seipsa sedeat ad dexteram Dei, sed ut sit humanitas illius personæ, quæ sedet ad dexteram Dei: sicut non factum est per incarnationem, ut humanitas sit Deus, sed ut sit humanitas Dei, & proinde in concreto dici possit, iste homo est Deus, & sedet ad dexteram Patris. & apposita est similitudo de purpura Regis. Cum enim Rex induit purpuram, & sedet in solio suo, euehit purpuram ad illud solium, non sic ut purpura dicatur sedere aut regnare, sed ut dicatur vestis sedentis aut regnantis, & etiam, ut dicatur purpuratus Rex sedere aut regnare. Tametsi autem hoc factum sit in ipsa incarnatione, tamen dicitur Christus sedisse à dextris Dei post ascensionem, quia tunc primum perfecte innotuit gloria, & maiestas huius hominis, ut dicitur Philip. 2.

Quod autem res ita se habeat, facile probari potest. Siquidem per dexteram secundum hanc explicationem intelligitur æqualitas honoris, & potestatis: humanitas autem nec est, nec esse potest æqualis Deo. Nam cum Dominus Ioan. 14. dicit: *Pater maior me est*, sine dubio intelligit ratione humanitatis. & 1. Cor. 15. Apostolus scribit, etiam post diem iudicij fore Filium subiectum ei, *qui subiecit illi omnia.* Quæ etiam subiectio non potest, ut supra docuimus, rectè intelligi, nisi ratione humanitatis.

Denique si humanitas est creatura, nonne contradic-
tionem inuoluit, ut sit, vel esse dicatur æqualis creatori? Sed
respondent humanitatem Christi non esse æqualem omni-
no Deo, & tamen sedere à dextris eius. Nam habet eudem
ipsam potentiam, & maiestatem Dei, quod est sedere ad dex-
teram Dei: & tamen quia id non habet à seipsa, sicut habet
Deus, sed habet à Deo, propterea non potest omnibus mo-
dis æquari Deo.

At hoc non difficulter refellitur. Nam habere ab alio, non
facit inæqualitatem; nam Filius Dei habet à Patre omnia, &
tamen est illi verè & propriè æqualis. **R**ESPONDENT, Fi-
lius habere naturaliter humanitatem habere per gratiam.
CONTRA. Nam habere per gratiam, non est habere illam
ipsam maiestatem, sed quandam eius participationem, quæ
non sufficit ad constituendam sessionem, de qua loquimur.

Denique vel est humanitas verè æqualis Deo, vel non est:
si est, ergo falsum est illud, *Pater maior me est*, & illud, *Filius
subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia*: si non est, igitur non
sedet Christi humanitas à dextris Dei hoc tertio modo, sed
solùm secundo modo; ex quo non colligitur Vbiq̃, ut
paulò antè demonstrauius.

CAPVT XVI.

Soluuntur aliæ obiectiones ex Verbo Dei petite.

» **S**ECUNDVM argumentum sumunt ex doctri-
» locis, nam in epistola ad Philipp. cap. 2. legitur
» Christum esse in gloria Dei Patris. Quæ glo-
» ria Dei Patris describitur, Isa. 40. *Ubi-
» citur de Deo: Qui terram pugillo continet, & mensuratur
» lum palmo. Et 2. Paralip. 2. Cælum, & cæli calorum mensu-
» pere non possunt. Et Hierem. 23. Cælum & terram me-
» pleo. Igitur Iesus Christus terram pugillo continet, & ce-
» lum palmo metitur, & cælum ac terram implet, idcirco
» est esse vbiq̃.*

RESPONDEO ut suprà, datam esse gloriam Dei Patris
humanitati Christi, non in ipsa, sed in supposito, id est per
gratiam vnionis accepisse Christi humanitatem et esse vbiq̃.